

TUTUMLU YAPIM YÖNETİM*

Dietrich BERWANGER

Çeviren :
Ass. Haluk GÜRGEN

Amaçlar ve Önkoşullar

İngiltere'de başarılı ve deneyimli TV yapımcılarından biri olan Stuard Hood, bir film ya da TV yapımcısında bulunması gereken özellikleri şöyle açıklıyor:

«Kusursuz bir bütçe yapabilme yeteneğine sahip olması ve bu bütçeyi karşılayan kişileri olabildiğince geniş bir bütçenin gerekliliğine inandırması bir yapımının ana özelliklerinden biri olmalıdır.»

Gelişmekte olan ülkelerde uzgörüm (TV) yayaçları (istasyon) ve film ortaklıklarının, savlarında fazla bencil olmayan ve hazırladıkları iyi bütçeye oranlı olarak en tutumlu (ekonomik) üretimi gerçekleştirebilen yapımcılara gereksinimi vardır.

Bunun için basit anlamda tutumlu olmak yeterli değildir. Uğraşman (profesyonel) yapım yönetimin amacı, iyi bir yapım için

---

(*) Dietrich Berwanger (Low-cost Film and TV Production in developing Countries) Printed in Federal Republic of Germany, 1976, s.90-100

elde bulunan akçalama (finans), uygulamayı (teknik) ve işgören kaynaklarını olabildiğince ucuz biçimde en üst kullanım noktasına vardırılmaktadır.

Bunun için oluşturulması gerekli ilk koşul, tam ve kusursuz bir üretim planlamasının gerçekleştirilebilmesi için yapım olanaklarının tüm ayrıntıları ile incelenmesi ve tüm elde edilmiş değer etkenlerinin (maliyet faktörlerinin) çözümlenmesi olmalıdır.

Burada biz, tüm yapım tasarımının elde edilmiş değeri denetimi ve en tutumlu düzeyde film ya da TV yapımı konusunda ortaya çıkabilecek sorunların çözümlenmesine ilişkin izlenecek, ölçünlü (standart) ve çizimsel (şematik) anlatımla sunulmuş bir yol gösteremeyiz.

Bunun yerine amaç, tasarım ve üretim süreci ile ilgili elde edilmiş değer etkenlerinin bir incelemesini sağlamak ve böylece okuyucunun uygulamalı (pratik) çalışmalarını belirleyen üretim ve tasarımlama (planlama) önkoşullarının çözümlenmesine olanak vermektedir.

Bu yöntem okuyucuları büyük TV yayaçlarından alınmış ve şimdi de yaygın olarak kullanılan yapım sayfalarından ve varolan yapım biçimlerinin verdiklerinden daha fazla gereksinimle karşı karşıya bırakır. Bu sayfalardaki sütunların çoğu doldurulmadığı gibi gerçekten önemli bilgiler de belirteçlerin altına not olarak düşülmez. Sunacağımız yöntemin okuyuculara tasarımlama için kendilerine özgü kuralları geliştirme şansını sağlayacağını umuyoruz.

Ayrıntılı tasarımlama sürecine geçmeden, genel yapım koşullarının gözden geçirilmesi aşamasında özen gösterilmesi gereken birçok nokta vardır ve bunlar uğraşman yapım-yönetim sırasında karşılaşılması olağan güçlüklerin çözümlenmesine yol gösterecektir. Burada asıl gözönünde tutulması gerekli noktalar, elverişli akçalama ilkeleri, iş yasası yönetmelikleri ve yapım için kullanılmak üzere elde bulunan uygulamayı araçlarıdır.

Akçalama İlkeleri

Devletin işlettiği birçok uzgörümlü (TV) yayaçlarında olduğu gibi katı bir bütçe yöntemi, ya da kamu kuruluşlarının katı akçalama ilkeleri izlenecekse yapım koşulları kötü demektir. Bütçenin dolaylı giderler için ayrılan bölümü, örneğin, ulaşım ve aygıtlar

için ayrılması gereken giderleri içermezse, zaman zaman bir bölümdeki küçük bir gideri engellemek için diğer bölümde anlamsızca büyük harcamalar yapmak gerekebilir. Örneğin, eğer yapımyerinde (stüdyoda) fazla pahalı olmayan bir aygıtın kurulması için para ayrılmamışsa, tüm yapımyeri (stüdyo) ekibi, yapımyerinin çok uzağında doğal bir dipyüzeyde (fon) çekim yapabilmek için günlerce gezinmek zorunda kalabilir.

Eğer uygulanan yönetmelik bütçe tasarısının bir mali yılı kapsamasını öngörüyorsa ve ne kadar küçük olursa olsun, giderlerin her maddesi için ulusal yol yapımı izlencesinde olduğu gibi, kesinlikle onay alma yöntemine bağlıysa yapım koşulları yine kötüdür.

Dışçekimde bulunan yapım ekibinin her gece fiyatları ayrımlı otellere dağılmak zorunda kalması nedeniyle günlük çalışma oranlarında ayrımlar oluşuyorsa, yine kötü yapım koşulları oluşmuş demektir. Ekibin her gece dağılıp, her sabah yeniden toplanma zorunluluğu olması, ekip devingenliğini, ayrıca yapım için çok gerekli ve parayla karşılaştırılmayacak düzeyde önemli bir yapım etkeni olan ekip birliğini de olumsuz yönde etkiler.

Film yapımında başarılı olmayı amaçlayan bir TV yayacı, izlence tasarımı için olabildiğince büyük ölçüde esnekliğe izin veren bir akçalama yönetmeliğinin düzenlenmesine büyük çaba göstermelidir. Özellikle kamu görevi yapan yerlerin ilkeleri bu denli çarpışırken bu kolay değildir. Ama yine de çok gereklidir, çünkü kısıtlı ve katı yönetmelikler genellikle uğraşman yapım-yönetim için salt-para yokluğundan daha büyük engeller oluştururlar.

İşgören

Ekipteki işbölümü ve işgörenin üreteceği iş, temel alınan hizmet süresini, örgütün durumunu, yeteneğe dayalı olmaktan çok diğer yasal ve yönetsel ölçütlere göre düzenlenmişse yapım koşulları yine iyi değildir. Bu durum, işçileri kamu görevlisi olan ya da katı sendika yönetmelikleri ile zorlanan yayaçlarda da söz konusudur.

Ekip üyeleri çalışmalarına ters düşen yasal ve yönetsel ilkelere karşın, aralarındaki basamaklar sırasını (hiyerarşik sırayı) ve katı işbölümünü gözardı edebiliyorlarsa yapım koşulları iyi demektir. Eğer bu konu sorun edilmemişse, büyük bir olasılıkla bu,

düşüncesiz, yarışma kaygusu olmayan ve elde ettikleri ayrıcalıklarda direnen eski ekip üyelerinin yanlıgsıdır. Ekibin uyumlu işbirliği, tüketilen zaman ve güç ile karşılaştırılmıyacak ölçüde önemlidir. Bu, ayrıca işgören anlaşmazlığını giderdiği gibi para ve zaman açısından da yarar sağlar.

Ekip üyeleri bilgilerini salt kendi etkinlik alanları içinde sınırlamıssa ve birlikte çalıştıkları arkadaşlarının görevlerine ilişkin çok az şey biliyorlarsa, yapım koşulları yine iyi değildir. Teknik okulların, bir yapımın tüm dallarına ilişkin genel bir bilgi verme amacıyla, yönlendirme alışıını (kursu) ile başlatılmasının nedeni de budur. Eğer ekip üyelerinin, iş arkadaşlarının görevlerine ilişkin bilgileri yoksa, ekibin tüm çalışanlarına, temel ilkeler ve uygulamalara ilişkin bilgi verme amacıyla böyle bir alışıım (kurs) açılmalıdır. Bu alışıım aynı zamanda, her ekip üyesinin çalışmasını, diğer arkadaşlarının istekleri doğrultusunda uyumlu olmasını sağlayacaktır. Ayrıca ekip üyelerine gerektiğinde, işi durdurduktan sonra, geçici olarak çalışamayan arkadaşlarının yerine çalışabilme olanağı verecektir.

Donatım

Eldeki araçlar yetersizse, yapım koşulları doğal olarak kötüdür. Bunun yanı sıra kullanılacak araçlar çok fazla ise ya da kullanımı aşırı ölçüde karmaşıksa, koşulların yine iyi olduğu söylemez.

Araçların fazlalığı, özensiz davranışlara neden olur. Ayrıca aşırı ölçüde karmaşık araçlar, uygulama başarısızlıklarının çoğalmasına neden olur. Araçların fazla olması durumunda, işgören, tüm sorunların çözümünü kendi yaratıcılığından çok uygulamabilimin (teknoloji) gücüne bağlar. Böyle durumlarda genellikle işgörenin, üzerinde tam bilgi sahibi olduğu araçlardan tek başına yararlanması, gerçekten gerekli olanlarla çalışması uygun olacaktır.

Eğer yapım araçları azsa, yaratıcılığın yanı sıra, özellikle çeşitli yapım uygulamaları ile ilgili tam ve ayrıntılı bilgi gereklidir. Araç yetersizliğinin bugünkü anlamını belirlerken, daha bir kaç yıl öncesine kadar -zoom aygıtı (değişebilir odak uzaklıklı mercek) olmayan çekiciler ve tek yönlü sesçoğaltanı (mikrofon) olmayan ses aygıtlarının- ölçünlü (standart) yapım araçları olduğu anımsanmalıdır.

Çekici ışıklarındaki teknik görevliler işlerini biliyorlarsa, yetersiz araçlar ucuz eklemelerle yeterli şekle dönüştürülebilir. Yaratıcı bir yapım tasarımı, sınırlı teknik olanaklarla, olanakları fazla, ama yaratıcılık yönü bulunmayan bir tasarımdan çok daha başarılıdır.

Araçların tümü birbirine uygun değilse, yine kötü yapım koşulları oluşmuş demektir. Film yapımında, belli bir merceğin tüm çekicilere uymaması ve ayrımlı araçların ayrımlı bağlama kanalları gerektirmesi gibi sık sık karşımıza çıkan bir araç çeşitliliği vardır. Gerçi, bu araçların çoğu için uyarlaçlar (adaptörler), vardır, eğer bunların bazıları doğrudan yapımcılardan sağlanamıyorsa, bir ışikte de yapılabilir. Her yapım bölümü için ilk görev, kullanılacak araçların birbirine uyumlu kılınmasıdır.

Her türlü tasarlamaadan önce gelen yapım koşullarının gözden geçirilmesi, dış örgütler ve bireyler yoluyla sağlanan yardım ve araçları da kapsmalıdır. Bunlar film deneyliklerini, çizge (grafik) gereçleri üzerine uzmanlaşmış küçük ortaklıkları, üstün nitelikli araçları ile özengen (amatör) film yapımcılarını ve ilgili yapımcıların yetkililerini içerir. Yapımın genel önkoşulları ne kadar iyi bilinirse, o kadar iyi tasarlanır ve o kadar ucuza üretilir.

Maloluş Değerlerinin Yapısı

Tecimsel film yapım ortaklarında ve büyük TV yayaçlarındaki maliyet muhasebecileri, her yeni yapımın ortalama maloluş değerini hesaplayarak yapımların akçalı (mali) görünümünü saptayabilirler. Ancak, küçük yayaçlarda bu tür bir destek bulunmadığından, her yapımcı, yardımcısı olmaksızın, bütçeyi kendi hazırlamak zorunda kalacaktır. Sonra burada, en önemli maloluş değer biçimleri ve bunların hesaplamalara katılış yöntemleri konusunda bir inceleme yapılır.

Yapım ortaklıkları ile, bireysel yayaçlar arasında öylesine ayrımlı ekonomik yöntemler vardır ki, bir akçalı (mali) hesaplamasının tüm ayrıntılarını deftere geçirmek ve hesaplamak için genel bir çizemin (cetvelin) saptanması olanaksızdır. Yalnızca sürekli çalışan işgöreni ve kendi gereksinimlerini karşılayacak araçları bulunan yayaçlar, tüm bir yılın yapım giderlerini hesaplarına temel olarak almayı belki de daha elverişli bulacaklardır, oysa bir ya da iki sürekli işgöreni bulunan küçük yapım işletmeleri, tüm kiralık

araçların ve geçici işgörenlerin ücretlerini de yapıma ilişkin dolaysız maloluş değerleri olarak ele alır ve salt genel giderleri kesirimli olarak deftere geçirir.

Bundan sonra, maloluş değerinin tek tek her kaleminin kaynakları arasında ayrımlar olması nedeniyle, çok genel olarak uygulanabilen bir maloluş değer biçiminden yola çıkılır. İzlenecek yolun yalınlaştırılabilmesi, yapım sırasında ortaya çıkan gereksinimlere bağlı olacaktır.

İki geniş maloluş değer kümesi arasında temel bir ayırım vardır: İlki, tek bir yapımla ilgili dolaysız olmayan tüm giderleri kapsayan ve genel giderler olarak da bilinen dolaylı elde edilmiş değerleri - ikincisi de yalnız yapıma özgü gereksinimlerden doğan dolaysız maloluş değerleridir.

Tam bir maloluş değer çözümlemesinde sık sık yapıldığı gibi, salt genel giderlere bakarak değil, her iki kümede de araçların yıpranma paylarına ilişkin giderler de hesaba katılmalıdır.

Aşınma payı, araçların kullanım sonucu değer yitirmesi anlamına gelir. Yapım aygıtları için bu (aşınma payı) çalışılan gün ve saatlere dayanılarak hesaplanır. Eğer stüdyoda kullanılan nokta ışıktopu (spot ampülü) en çok on saat kullanılabiliriyorsa, her saat için değerinden onda biri eksiltilerek yazılacaktır. Çekici mercekleri gibi tümüyle aşınması güç araçlarla ilgili hesaplamalarda kural, aracın şans ya da kaza sonucu kullanılmaz duruma gelip, yerine yenisinin konması dışında, deneyim sonucu bulunan ortalama bir kullanım süresinin saptanmasıdır.

İşdeki uygulamada yıpranma (amortisman) süresi aslında aracın gerçek ömründen çok, vergi yasalarına göre saptanmıştır. Bu yöntem gerçek maloluş değer tanımlamasında gözardı edilebilir, fakat yasal hesap kayıtlarında bunun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Genel Giderler

Aşağıdaki maloluş değerleri genellikle genel giderlerin bölümleri içerisinde ele alınır:

İşyerleri ve diğer bölümler için maloluş değerleri-kira, ısıtma, bakım-onarım, temizlik, vb. olmaktadır.

Genel işyeri maloluş değerleri + kırtasiye, posta, telefon, işevi (büro) araçları ve işevindeki kahve pişirme aygıtından, ışıktoplarına (ampüllere) kadar olan dayanıksız araç giderlerini kapsamaktadır.

Yapımla dolaylı ilişkili genel işgören maloluş değeri - yazmanlar (sekreter), temizleyiciler, belgelikçiler (arşivciler), saymanlar, odacılar, sürücülere ödenenlerin toplamıdır.

Yapımla dolaylı ilişkili genel ulaşım maloluş değerleri-araçlar, yakıt bakım-onarım vb. giderleridir.

Yardımcı görev maloluş değerleri- çekici işlikleri, belgelikler vb. giderlerdir.

Örneğin, bir yazmanın aylığı sosyal güvence düşerlikleri (prim) ve emekli kesintileri ile birlikte işlenmelidir. Basyazların (daktiloların) bakım-onarımına ayrılacak giderler de yıpranma payı ile birlikte gösterilmelidir. Kırtasiye gibi dayanıksız mallarda da salt satın alma maloluş değerini dolaysız olarak hesaba katmak yerinde olacaktır.

Böylece genel gider toplamı, tek tek tüm gider maddelerinin toplanması ile bulunur ve sonra bu giderlerin her yapıma eşit dağılımını sağlayan bir yolun bulunması gerekir.

Bu yöntem, ilk olarak, saymanlıkta olduğu gibi tüm bir yılın toplam giderlerinin saptanmasını, ikinci olarak dolaylı ve dolaysız maloluş değerleri için ayrılacak payların saptanmasını, üçüncü olarak da dolaylı maloluş katılma oranının saptanmasını içerir. Dolaysız yapım giderleri için yılda 100.000 dolar, dolaylı yapım giderleri için de 50.000 dolar ayıran bir yapım ortaklığının dolaylı ve dolaysız giderler oranı, 1/2 dir. Örneğin dolaysız giderlerin 12.000 dolar olduğu bir yapımda dolaylı giderler 6000 dolar olacaktır.

Başka bir yol da, bir yılın dolaysız giderlerini yıllık film yapımının dakika ya da metre sayısına bölerek filmin içerdiği dakika ve metrelerin sayısını her yapım payına düşen dolaylı giderlere katmaktır. Örneğin, genel giderler için 50.000 dolar ayıran bir ortaklığın, 10 saatlik bir yapım için saat başına düşen gideri 5000 dolar üzerinden hesaplanacaktır ki, bu da her dakika için 83,3 dolar demektir.

Eğer çok yalın ya da çok güç bir yapım, sonuçta aynı çalışma süresinin harcanmasına karşın, aynı genel harcama payı ile değerlendirilmemişse, ilk yöntem, daha seçkin yapımların, daha fazla dolaylı ve dolaysız harcamalara neden olduğu izlenimini verir. Bu yöntem için ilk koşul, dolaysız maloluşların kusursuz olarak deftere yazılmasıdır ki, bu da uzgörüm (TV) yayaçlarında pek yaygın değildir.

Filmin süresini saptamak, dolaysız yapım giderlerini araştırmaktan daha kolay olduğu için, ikinci yöntem, genel giderlerin hesaplanmasının daha çabuk olmasını sağlar. Bu yöntem özellikle, bir yılın çeşitli yapımları, süreleri ve harcamaları açısından birbirleriyle benzerlik taşıyorsa uygundur. Eğer durum böyle değilse, yapımın günlük derecesini de hesaba katmak üzere, her dakika ya da metre başına farklı bir oran hesaplanarak yaklaşık, uygun bir değer bulunabilir. Bu ayırıştırılmış oran, hesaplamaya başından başlayarak, doğrudan doğruya katılmalıdır. Yine daha önceki örnekte olduğu gibi, bir ortaklık 50.000 dolarlık bir gider ile 10 saatlik bir film yaptığında bu 10 saat, günlük düzeylerine dayanılarak değerlendirilmeli. Örneğin filmin 3 saati güçlüklerin en az olduğu dönem, diğer 3 saati orta derecede bir zorluk dönemi, 4 saatlik dönemde de güçlüklerin en yoğun olduğu bölümü oluştursun. Sonra ilk bölümde 3 saat üzerinden hareket ederek, ikincisi için 6 ve üçüncüsü için de 16 saat ayırarak toplam 25 saat üzerinden hesaplanacak bir süre oluşturulur. Şimdi her saatin maloluşu 2000 dolara varmıştır. İlk bölümün dolaylı maloluşlar için saati 2000 dolar, ikincisinin 4000 dolar ve üçüncüsünün 8000 dolar olacaktır. Bu hesaplama, yılda yalnızca bir kez yapıldığı için, iş olduğundan daha karışık gibi görünür.

Devletin uzgörüm (TV) yayaçlarının (istasyonlarının) film merkezlerinde olduğu gibi, yapımların ekonomik yönü dikkate alınmaksızın, çoğunlukla yönetsel ve teknik düşüncelere uygun olarak geliştirdiği yerlerde çalışanlara, bu konuda pek iş düşmediği halde, yine de genel giderler konusunda özenli bir hesaplama yapılması salık verilir.

Film yapım bölümünün, dolaylı maloluş giderleri için ayırdığı paranın dışında çıkan gereksiz giderlerin «kusursuz ekonomiyi» nasıl yıpratıp, yapım yetisini (kapasitesini) tümüyle kullanılmayacak biçime getirdiğini, ayrıca bakanlıklar ve okullar gibi dış ör-

gütlerin, genel giderleri kendilerinin karşılamaya hazır olduğuna, yayaçlardan da yalnız araç ve işgörenden başka birşey istemeyeceklerine ilişkin yapılan açıklamaların altından ne gibi harcamalar çıktığını, ancak geriye dönük bir genel gider hesaplaması açığa çıkarır.

Dolaysız Maloluşlar

Dolaysız maloluşlar, bir yapımın kendine özgü tüm giderlerini kapsar. Belirli bir yapım tamamlanmadan dolaysız giderlerin varlığı tam olarak belirlenemez. Örneğin yapacak işleri olmasa da, yerleşik (kadrolu) çekici görevlilerinin aylıklarının ödenmesi gerekir. Bununla birlikte onların işleri, yapımın dolaysız ilgili olduğundan, bir yapımın akçalı görünümünü açıklamak amacıyla yerleşik (kadrolu) çekici görevlilerinin ödemelerini dolaysız maloluş değerlerine sokmak yerinde olacaktır. Aynı şey, belirli bir yapım için kullanılan yapım aygıtları için de söz konusudur ve bunların yıpranma payları ile bakım-onarım giderleri de dolaysız maloluşlara girer.

Sürekli çalışan işgörenin ve kullanılan aygıtların giderlerinin dolaylı maloluşlar olarak işlenmesi, bir film ya da TV izlencesinin gerçek yapım giderlerinin gözlenmesi konusunda yüreklendirici bir etken olduğu gibi, her nasılsa geniş çapta yanlış algılanmış olan, bir yapımın en yüksek giderini ham film alımı oluşturur gibi bir düşünceyi de güçlendirir.

Bir yapımın dolaysız maloluş değerleri çeşitli yan kümelere ayrılabilir:

Zaman : İşgörenin ürettiği iş, yapım aygıtlarının kullanımı, daha önceden belirtilen giderler saat ya da gün kavramına dayanılarak hesaplanır.

Belirli bir yapım için kendi hesabına çalışan kişilerden tutulmuş işgörenlerin, ya da kiralanmış araç ve çalışma yerlerinin maloluşu, çalışanların ve kiralanmış yerlerin ücretlerinde yapılacak anlaşmalar ile belirlenir.

Sürekli işgören giderleri, genel giderlerde gösterilen işgören maloluş değerlerinde olduğu gibi saat ya da gün başına hesaplanır. İşçilerin bir yıllık dönemde aldıkları aylıkların oluşturduğu giderlere sosyal sigorta düşekleri (primleri) de eklenir. Sonra, bir yıl

içindeki çalışma günlerinin ya da saatlerinin sayısı hesaplanır ve bir günlük maloluşu bulmak için, tüm yılın giderleri bu sayıya bölünür. Gerçek çalışma günleri saptanırken hafta sonları, tüm dinlenceler (tatiller), genel yönetime ilişkin görevler ve ek görevler nedeniyle üretim yapılamayan dönemler de hesaba katılmalıdır. Yöresel çalışma koşullarına bağlı olarak, yaklaşık 100 gün hafta sonlarına, tüm dinlencelere ve artan zamanın üçte biri de verimsiz günlere rastlar. Yılın ancak 180 günden biraz daha fazlası gerçek çalışma günüdür ve tüm işgörenin bir yıllık gideri 364 gün yerine 180 güne bölünmelidir.

Kullanılan araç ve yerlerin yıpranma payları ve bakım-onarım giderleri genel giderlerde belirtildiği gibi hesaplanır. Büyük yapım işletmelerinde genellikle birim zaman maliyetinin kıstası saattir. Aslında, kolaylık için yarım günlük çalışma süresini en küçük hesaplama birimi olarak almak daha elverişli olacaktır. Film ya da uzgörüm (TV) yapımlarında, çok az çalışma 4 saatten önce tamamlanır.

Kullanılan Gereçler

Bunlar, ham film, bantlar, başlıkların yapımı için baskı araçları, aydınlatıcı (spot) için ışıktoptları (ampüller), bataryalar ve bunlar gibi çeşitli ayrıntılardır. Satın alma alındıklarından, bunların maloluş değerleri bulunur.

Dış Örgütler

Dış örgütlerden ya da işgörenlerden sağlanan yardımların giderleri kestirimli olarak hesaplanır ve sonradan gerçek alındı tutarı ile deftere yazılır. Burada genellikle en geniş birimi, filmin yıkama (banyo) ve eşlem (kopya) edilmesi oluşturur. Eğer bunlar işletmenin kendi deneyliklerinde (laboratuvarlarında) gerçekleştiriliyorsa, giderler, araçların yıpranma payları, burada çalışan işgören giderleri ve filmin yapımında kullanılan kimyasal özdeklerin (maddelerin) maloluş değerleri olarak hesaplanır. Belirli bir tür film ya da iş için metre başına düşen ortalama maloluş değerinin hesaplanmasında, tecimsel film deneyliklerinden alınmış, çok ayrıntıda bir eder (fiyat) çizelgesi karşılaştırma için temel olarak alınır.

Ücretler ve Yayın Hakları

Yapımda kendi hesabına çalışan kişilere, işde harcadığı zamandan çok, yaptıkları iş oranında bir ödeme yapılır. Bu tür ödeme, başlıca, sunuculara, düzenleyicilere, oyun yazarlarına ve müzik sanatçılara uygulanır.

Yayın hakları, plakların, ya da bantlardan alınmış müzik parçalarının kullanılmasında için anlaşılması süreleri üzerinden ödenmektedir.

Yayın ücretleri ise, yazılı bir eserden aktarılan bölümler için ödenmelidir. Hesaplamaya katılacak miktar da yapılan anlaşmadan bulunur.

Sigortalar

Yangın, hırsızlık, kaza gibi olağan çekinceler (riskler) çoğunlukla uzgörümler (TV) yayaçlarında, kapsamı belli bir güvence senedi ile karşılanır ve bu da genel giderler içinde gösterilir.

Film işleyiminde (endüstrisinde) özel çekinceleri kapsayan güvence anlaşmalarını her yapım için sonlandırmak olağandır. Bunların en iyi bilineni de film yapımına başladığı andan geçerli olarak, kayıp, bozulma (hasar) gibi tür çekinceleri içine alan günlük güvencedir. Eğer bir kazanım (hak) isteminde bulunulursa, kaybolan zamanın karşılanması durumunda genellikle bütün giderler ödenir.

Ayrıca hava koşulları ya da başka nedenler yüzünden, baş oyuncuların kaza veya hastalıkları durumundaki kayıpları karşılayan özel sigortalarda vardır. Büyük sigorta şirketleri bu tip işler için özel bölümler oluşturmuşlardır. Özel güvencelemenin (sigortalamanın) (maloluşları da dolaysız maloluş giderlerine geçirilir.

Çeşitli Giderler

Her bütçe, daha önceden kestirilemeyen ayrıntıdaki harcamaları karşılamaya hazır olmalıdır. Bunlar, araçların taşınmasında yardım eden kişilere verilecek üstelikler (bahşişler), ayrıca filmde görülecek kişilere ödenen küçük tutarlardır. Yoldaki telefon konuşmaları ve çekimin iyi yapılabilmesi için özellikle çalışanların ruh sağlığı açısından rahat olması gerektiği anlarda bir iki kez gidilen içkiyeri (pub'ların) giderleri bu tip kaynaklardan ödenir.

Bu tutarların kapsamı -ki bunlar için uygun bir alındı elde edilmesi her zaman olası değildir- ilgili kişi tarafından onaylanır ve dolaysız maloluş değerlerine geçirilir.

Kazanç

Bir film ya da TV yapımında elde edilen kazanç -ki bütün te-cimsel girişimlerin gerçek nedenidir- eğitim ve bilgi aktaran iz-lence türlerinde genellikle hiçbir şekilde gözetilmez. Her ne kadar kesintisiz kazancı hesaplayabilmenin olanaksız olduğunu söylemek gerekirse de, geçerli olan pazar koşullarına göre bir sonuç çıkartı-labilir. İstem (talep) fazla ise, müşteri yüksek kazanç paylarına katlanabilecektir. Eğer sunu (arz), diğerlerine oranla üstün gel-meye başlamışsa, yine, o yarışan (rekabet eden) girişimciler ara-sından nitelik (kalite) ve eder (fiyat) konusunda haklı olanı seçe-bilecektir.